

Lõikame Linnahalli pooleks!

Mu koduaknast avaneb hea vaade Linnahallile. Kuna ma teda pea iga päev näen, võtsin ühel hetkel lahti hoone plaani. Avastasin suureks üllatuseks, et Linnahall on ehitatud peegelpildis ehk ta on mõlemalt poolt samasugune. Pean silmas, et täpselt samasugune, kuni koristajaruumide ja tualettideni välja. Minus hakkas maad võtma mõte: kas me kaotame midagi kui kolossist jääb alles ainult üks pool?

Minu ettepanek on teha Linnahall pikkupidi pooleks. Alles jäävasse ossa teeme konverentsikeskuse ja- ruumid.

Lammutatud poole asemele ehitame ooperiteatri, linnavalitsuse hoone, jalakäigu tänava, restoranid ja kohvikud. Tänu sellele lööme mitu kärbest ühe hoobiga. Kui tervet rehkendust teha ei jõua, teeme kasvõi pool.

Ülar Margi ja Liilia Erliche ideekavand "Uusvana".

Suurem kui Toompea

Ilmselt on enamik inimesi kursis, et Linnahall on väga viletsas seisus. Ta laguneb meie silme all. Katus ei pea enam vett. Vesi voolab konstruktsioonide vahele ja talvel külmub ära, mis omakorda lammutab hoonet. Terves majas hallitab. Kohe nii räigelt, et kui ehitusinsenerid käisid hiljuti ekspertiisi tegemas, tekkisid neil ärritusnähud.

Linnahallis hallitab. Kohe nii räigelt, et kui ehitusinsenerid käisid hiljuti ekspertiisi tegemas, tekkisid neil ärritusnähud.

Samas on Linnahall üks enim publitseeritud Eesti arhitektuuriobjekte maailmas. Peamiselt seisneb tema väärtus ja erakordne mõju mastaabis. Ta on kinnise, ilma tänavateta objektina pool kilomeetrit pikk. Pindalalt suurem kui Toompea.

Veidi väiksem kui Tallinna Kaubamaja, Viru Keskus ja Rotermanni kvartal kokku. Omaette aare on Linnahalli interjäär, kuid ka siin torkavad silma mõõtmed. Ainuüksi fuajee on suurem kui Raekoja plats ja pea sama suur kui täismöödus jalgpalliväljak.

Kui Linnahall asetseks Toompeal või kulgeks Viru Keskusest Rotermanni kvartalini.

Seesama imetletud mastaap on ka tema renoveerimise peamine komistuskivi.

Linnahalli täismahus renoveerimine on pööraselt kallis, makstes kaugelt üle 150 miljoni euro. Isegi pärast üüratu summa kulutamist jäävad õhku küsimused. Mis otstarve on pimedatel

levila.ee

Rahvusoper Estonia
Estonia teater
Teater

käikudel, mida on hoones rohkesti? Mida teha ruumidega, mis on hiigelsuured ja millel pole aknaid? Kuhu paigutada parkimine, kui hoone enda all pole see võimalik? Lisaks jääks Linnahall endiselt nii põhja-lõuna kui ka ida-lääne suunas jalakäijate liikumist blokeerivaks, sama suletuks rajatiseks nagu praegu. Aegade jooksul on Linnahalli ümber tiirelnud igasugu huvilisi ja ideid. Veel 2020. aasta alguses plaanis laevafirma Tallink sinna konverentsikeskust ja kontserdisaali ning liita hoone oma reisisadamaga. On olnud ka mõtteid paigutada Linnahalli rahvusoper Estonia. Kunagi räägiti isegi Baltikumi suurimast kasiinost. Ükski neist ettepanekutest pole aga teoks saanud ja ka lähitulevik ei näi uusi tuuli toovat.

Linnahalli mastaap on tema täieliku renoveerimise peamine komistuskivi.

Lugu Moskva olümpiamängudeks ehitatud kultuuriobjektist on põnev ja seikluslik, aga paistab lõppevat lammutamisega. Ent täiesti alla anda veel ei tahaks. Seetõttu leian, et omapärase monumendi alles hoidmine, kasvõi mingilgi kujul, on siiski oluline. Usun, et midagi säärast Eestis enam ei ehitata.

Mida me saame?

Kuigi pooleks lõikamise jutt võib tunduda populismina, on sel väga loogilised ja praktilised selgitused. Ühelt poolt säilitame suure sümbolse väärtusega hoone Tallinna kesklinnas ning olulise tüki meie arhitektuuri- ja kultuuripärandit. Teisalt teeme linnakeskkonna tänapäevasemaks, lahendame ära ooperiteatri ja linnavalitsuse hoonete tüütuks muutunud saaga ning avame mereäärse ala.

Järgnevalt räägin oma plaanist lähemalt.

Konverentsikeskus. Linnahalli alles jäävasse poolde teeme konverentsikeskuse. Praegu on Eesti suurim saal Alexela kontserdimaja, kus on 1829 kohta. Järgnevad Kultuurikatel ja Noblessneri Valukoda/Proto Avastuskeskus. Kõik need jäävad aga suure rahvusvahelise konverentsi võõrustamiseks liiga kitsaks.

Kui Eesti oli Euroopa Liidu eesistuja, ehitati tuhandeid ruutmeetreid ajutisi telke. Sama lugu on paljude teiste üritustega. See on aga kallis ja keskkonnale kahjulik. Mäletatavasti kasutati ühe hiljutise roheürituse telkide kütmiseks diiseligeneraatoreid. Poolitatud Linnahalli 3000-3500 istekohaga saal lahendaks need mured. Lisaks on toetuseks veel mitmeid väiksemaid ruume, mis on konverentsi pidamiseks vajalikud.

Võimalik vaade tulevasele konverentsikeskusele.

Suur konverentsikeskus on targa turismi alus, võimaldades siia tuua rahvusvahelisi üritusi. Konverentsituristid on riigi majanduse seisukohast ühed kasulikumad. Nad on tavaliselt rahakad, viibivad siin kauem ning tarbivad meie tooteid ja teenuseid.

Praegu aga lähevad nad Riiga, Helsingisse ja Stockholmi.

Suur konverentsikeskus on targa turismi alus, võimaldades siia tuua rahvusvahelisi üritusi.

Ooperiteater. Linnahalli lammutatud poole mereäärsesse ossa ehitame nullist uue ooperiteatri. Teoorias toetan rahvusooper Estonia uue maja ehitust olemasoleva hoone sisse või külge, aga paraku näen, et see on võimatu. Vaata, kuidas tahad, ruumi lihtsalt pole.

Praeguses asukohas kesklinnas oleks Estonia pindala koos juurdeehitusega 27 000 m². See jääb kaasaegse ooperiteatri vajaduste ja nõudmiste jaoks liiga väikeseks. Võrdluseks mõned lähiriikide näited: Kopenhaageni uue ooperiteatri pindala on 41 000m², Oslo 49 000m² ja Peterburi Maria teatri uue hoonel 52 700m².

Nagu alguses jutuks tuli, pole Linnahalli juures ruum probleem, seda on seal külluses. Nii saaks me korraliku kaasaegse suure ooperisaali ja balletilava. Idee pole iseenesest uus, seda on toetanud ka Jüri Ratase kunagine valitsus.

Vasakul taamal uus ooperiteater ja eespool linnavalitsuse hooned.

Linnavalitsus. Ooperiteatri kõrvale linnapoolsesse ossa ehitame Tallinna linnavalitsuse uue hoone. Praegu paikneb linnavalitsus umbes 10 erinevas hoones. Selline killustatus, olgem ausad, paistab silma ka linna juhtimises. Võib öelda, et pärast Tallinna Raekoda pole linnavalitsus oma hoonet omanudki.

Seetõttu vajab linnavõim varem või hiljem liitvat ja esinduslikku hoonet. Vähetähtis pole seegi, et uue hoone ees tammedega pargis on sobiv koht meeleavalduste pidamiseks. Linnavalitsuse osad ruumid, näiteks arhiiv, võivad paikneda ka Linnahalli allesjäänud pooles.

Mere avamine. Piki pooleks lõigatud Linnahalli kulgeks jalakäijate tänav, mida ääristaksid kohvikud ja restoranid. Lõpuks viiakse täide Viru hotellist algav ja merele avanev telg, kus on olulisem roll jalakäijatel.

Mereäärse kruisiterminali ehk ida poolt näeksime endiselt Linnahalli kogu tema totaalses hiilguses. Linna ehk lääne poolt,

kuhu paistab ka pärastlõunane päike, näeksime aga kaasaegset linnaruumi ja uusi väarikaid hooneid.

Piki pooleks lõigatud Linnahalli kulgeks jalakäijate tänav, mida ääristaksid kohvikud ja restoranid.

Ooperiteatri esise väljaku moodustaks Kalasadama basseini.

Linnavalitsuse ees õitseks park täies elujõus viiekümneaastaste tammedega. Nii saab kõledast ja laiutavast monumendist uue hingamisega piirkond, kus inimesed tahavad olla.

Uued olümpiamängud

Ma annan endale aru, et idee võib paljudele tunduda ootamatu, isegi pöörane. Nii suur projekt nõuab mõistagi riigi, linna ja paljude teiste osapoolte ühist tahet. Seda näengi suurima riskina. Aga tehniliselt on see teostatav. Miks mitte suhtuda projekti kui olümpiamängudesse, – selleks ta ka ju algselt ehitati – kus meil on kindel eesmärk, mis tuleb ettenähtud kuupäevaks täita?

Linnahallist ja tema ümbrusest võiks saada piirkond, kuhu inimesed tahavad jälle tulla.

Vaatame tõsiasjadele veel korraks otsa.

Me teame, et Linnahall laguneb iga päevaga ja me peame midagi tegema.

Tema algset kuju säilitav täielik renoveerimine käib meile üle jõu, samuti ei pruugi see soovitud tulemust anda. Samas täielikult lammutada ka ei tahaks.

Me teame ka seda, et kesklinn tõmbub järjest koomale, vabu väarikaid krunte jääb üha vähemaks.

Varem või hiljem peame otsustama, mis saab ooperimajaga, kuhu tuleb linnavalitsuse hoone ja konverentsikeskus.

Me tahaks avada linlastele mereäärse ala.

Idee, mille aluseks on Linnahalli poolitamine, asetaks kõik need eksinud pusletükid oma kohale. Mida meil kaotada on?

Valga arhitektuuriresidentuur Vares, Läti veebiplatvormi

Tandeems ning Tallinna strateegiakeskus korraldasid ideevõistluse “Linnahalli võimalikud tulevikud”, kus Ülar Margi ja Liilia Erlichi idee “Uusvana” kogus žüriilt enim punkte.